

הטנק "מרכבה"

לאחרונה פורסמו בעיתונות מאמרים רבים בנושא פיתוחו של טנק ישראלי חדש. עקב כך פירסם דובר משהב"ט הודעה רשמית, ובה נאמר: "לא כל הפרטים שפורסמו בארץ ובחוץ לארץ לגבי הטנק מדויקים. פרטים מוסמכים על תכונותיו יפורסמו במועד מאוחר יותר". לפיכך, החליטה מערכת, "מערכות" להביא בינתיים, בהמשך לתמונת השער המתפרסמת, את תמצית הידיעות מן העיתונות, ללא נקיטת עמדה.

בחודש מאי השנה ניתן פרסום לעובדת פיתוחו של טנק מתוצרת ישראל המכונה "מרכבה". תהליך פיתוח הטנק החל לפני כשמונה שנים והוא ייכנס לשירות מבצעי בצה"ל בעתיד הקרוב. הרעיון לפתח טנק מתוצרת ישראל החל להתממש בשנת 1969, לאחר סדרת דיונים ארוכה של קציני צה"ל הבכירים בנושא "טנק העתיד" וכן בעקבות כשלונו המשא ומתן על רכישת טנקי הצ'יפטיין הבריטיים שאף נוסו בארץ במסגרת התאמתם לתנאי הזירה האופייניים לאזורנו. באותו הזמן כבר היה ידוע כי הרוסים נמצאים בשלבי פיתוח של הטנק החדש T-62 וכי מועד הופעתו בזירה המזרח תיכונית הוא עניין של זמן בלבד. היה ברור גם כי צה"ל מתקרב לקצה גבול היכולת והכדאיות בהסבות ובשיפורים של טנקים קיימים. העקרונות שהינחו את המתכננים, ובראשם האלוף ישראל טל, התבססו על ניתוח קרבות השריון הגדולים בעידן המודרני ובמיוחד על לקחי קרבות השריון של צה"ל בזירות השונות. כמוכן הושם דגש על תנאי הקרקע והאקלים בהם יילחם צה"ל וכן על דרישות ספציפיות אחרות בהתאמה לאויביו האפשריים ולציודם בעתיד.

הגנת השריון

בסדר העדיפויות של עוצמת האש, ניידות והגנת השריון — תפסה זו האחרונה את המקום העיקרי. תשומת לב מירבית בתכנון ניתנה לנושא הגנת הצוות, הגנת המערכות הפנימיות וטווח פעולה (אורך נשימה) ארוך. המנוע שמוקם בקדמת התובה לפני תא הלחימה, שיפועי שריון חדים, צללית נמוכה של הצריח וסידורים אחרים נוספים — כל אלה מבטיחים יכולת שרידות גבוהה לטנק ולצוותו. כמטרה גלויה בשטח, ממדיו החיצוניים של הטנק אינם שונים מהותית מאלה של הצנטוריון, הצ'יפטיין או הפאטון; אולם בהיותו בעמדת אש בה מוסתרת התובה מאחורי תלולית קרקע, בולט הטנק במידה קטנה מאוד ומהווה מטרה לא נוחה לטנקי האויב.

עוצמת האש

לטנק "מרכבה" תותח בקוטר 105 מ"מ בעל עוצמת אש גדולה. במטרה לשפר את יכולת הפגיעה והגדלת הדיקו של תותח הטנק, הותקנו בו מדיטווח לייזר ומחשב ירי המזינים את מערכת הכינון והירי בנתונים בליסטיים, ויחד עם מערכות נלוות נוספות (כמו שריון תרמי, בו ניתן להבחין בתמונה) משפרים את סיכויי הפגיעה של התותחן. בנוסף לתותח מותקנים בטנק מקלע מקביל ומקלע על סיפון הצריח כנגד חי"ר ונ"מ.

ניידות

ל"מרכבה", כאמור, מנוע הממוקם בקדמת הטנק, וכתוצאה מכך הנעת הטנק הינה קדמית. המנוע הינו מנוע דיזל מקורר אוויר, בעל הספק של 900 כ"ס, תוצרת חברת "קונטיננטל" האמריקנית. לטנק ממשרת אוטומטית. משקלו של הטנק כשהוא ערוך לקרב, דהיינו מזווד ומחומש, הינו 56 טון. (משקלו של הצנטוריון, לצורך השוואה, הינו 54 טון ושל הפאטון M-60 51 טון). גורם זה הציב בעיה בפני המתכננים: המעצמות הגדולות שואפות בדרך כלל לניידות אסטרטגית המבוססת על הובלת טנקים בתובלה אווירית והעברתם במהירות למרחקים גדולים. לצה"ל היתה חשונה יותר הניידות הטקטית ושרידות השריון, ולפיכך הועדף המיגון הנוסף שניתן לקבל מעובי השריון. לטנק מערכת מזקו"ם משופרת המאפשרת תנועה מהירה יחסית גם בקרקע טרשית ומשובשת, וכך יכול הצוות לתפקד כהלכה גם לאחר טלטולים מרובים.

תכונות נוספות

תשומת לב רבה ניתנה לנושא הנדסת אנוש. חלל הטנק (תא הלחימה) הינו מרווח ומאפשר תפקוד נוח של אנשי הצוות. בנוסף לפתחים הרגילים שיש בטנקים המערביים — פתחי מפקד וטעניקשר בתקרת הצריח ופתח הנהג בסיפון קדמת הטנק — קיימת בטנק כניסה נוספת בירכתיו, גדולה באופן יחסי, המאפשרת כניסה ויציאה מהירה של ארבעת אנשי הצוות בביטחון גם תחת אש, וחשוב לא פחות — הכנסת תחמושת. הכניסה הרחבה וחלל הטנק מאפשרים הובלה של חיילי חי"ר על ציודם האישי, או לחילופין, אלונקות לנשיאת פצועים במידת הצורך. שימוש אחר בטנק הוא כטנק פיקוד, לאחר שינוי קל. לצורך ייצור הטנק הוקמה בארץ תעשייה גדולה הכוללת בתי יציקה ומפעלים נוספים.

